

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

NÚMERO EXTRAORDINARI

ALS NOSTRES COMPATRICIS

Aquest, com los altres números extraordinaris que hem publicat anteriorment, lo dediquém també als nostres compatricis pera que estigan ben al corrent de lo que tant interessa á tots los catalans de cor.

Tant debó que serveixin d'alguna cosa 'ls nostres esforços pera defensar la causa de la Patria.

DISCURS

llegit en la REUNIÓN PÚBLICA de Sant Esteve de Castellar per lo President de la Comissió organitzadora don PERE VERGÉS Y VERNIS

Poble de Castellar, catalans tots los aquí presents, deixondeus; escolteu la gran cridoria que s'alsa per tot arreu, reunit en somatent lo nostre poble, pel ressó de la campana que fa temps escampa l'alarma á tot lo Principat sense poguer fins avuy despertar l'entusiasme adormit per l'escepticisme y l'engany polítich, en lo cor de la gran familia catalana.

Y al deixondarvos passeu revista en vostra casa pairal y veureu que tan sols las parets mitx enrunadas quedan; y que'ns han robat to-tas las nostras joyas, y que se'ns han emportat totas las penyoras que en mes estima tenían nostres avis.

No seré jo qui pugui esplicarvos de la manera que se'ns han a-peyorat eixos tresors que feyan de Catalunya una important nació.

Aquí teniu representants de la *Lliga de Catalunya*, del *Centre Catalá* de Sabadell, braus soldats del nostre exércit que formarà la avansada de nostras filas, los quals com á apóstols farán sentir la veu del seu entusiasme, y vos dirán á tots lo veritable motiu de la angouxa en que's troba nostra aymada patria y'l lloch que devém ocupar en lo camp de la defensa.

Jo sols podré dirvos que en mí es fonda pena'l no haver pogut coneixer las célebres Corts catalanas, ni veure plantejadas ni regirme per las nostras sábias Constitucions. Y aixís me dol que'ls catalans, abans tan lliures de sas accions, no tingan avuy altre remey que recorrer pera sos actes mes insignificants á Madrit, necessitant sempre grossos fardos de paper sellat pera obtenir qualsevol permís, que no's consegueix sino á forsa de sacrificis de tota mena.

Puch dirvos també que al entrar á las escolas y en tota ma vida d'estudiant, se m'ensenyá y parlá ab una llengua forastera, que no era pas la que m'havía ensenyat la meua mare ab dolcíssim accent en las cansonetas del bressol. En quant á la quinta ¡que podré dirvos, sino que hi vaig entrar com tots vosaltres! No aixís los nostres ascendents.

Y vos diré mes: Jo he vist una part de nostra costa plena de naus, fetas en pobles catalans, quals platjas estigueren un día plenas de pins y fusta en continuat moviment pel bras del mestre d'aixa; avuy passo pels mateixos punts y sols miro la sorra que besan las onadas. Tots havém vist y veyém multitud de xemeneyas alsarse atrevidas al espay, mes no respiran ab lo delit d'altres días ni portan ab l'abundancia d'abans l'incens del treball á Deu. Jo havia vist temps enrera á casa meua esperar tanda pera conrear las terras, y ara los brassos se entumeixen per faltarlos moviment.

Y després de tot, quan l'únich que'ns quedava era la sagrada Institució del nostre Dret Civil, nos robarán aquesta darrera joya del joyer de nostra benvolguda Mare.

Preguntaréu vosaltres tal volta ¿a qui es degut tal robo? Y jo no sabré dirvos altre cosa sino, que nostre Rey Ferran lo Católich va fer presentalla del esmentat joyer á sa esposa Isabel de Castella, ab la condició de que ella y'ls seus hereus conservarian sense malmenarlo aquell tresor del poble catalá.

Mes ¡ay! que alguns anys després se'ns volgué imposar un Rey francés, Felip V, que no acomodava als catalans, y s'empenyá una lluyta terrible que acabá ab la pèrdua de nostras llibertats: allavors rompé Felip V, pactes sagrats y'ns robá lo mes preuhat de nostre joyell.

Com á pisamentats los de Castella han maquinat sempre en lo seu magí la manera de empetitir los catalans, encara que just es fer constar que si be'ns han fet molt mal no'ns han lograt abatre del tot; y aixís quan en distintas ocasions han pensat tenirnos ja morts, nos havém alsat de la tomba mes valents que may, aferrats á nostres justíssims drets.

Tossuts de mena quan los francesos trapitjaren novament aquesta terra á principis del nostre sigle, nostres avis romperen l'argolla que tenia fermada la ganiveta del cayre de la taula, y en lo Bruch y Girona demostraren que havían nascut per ser lliures després d'un llarch sigle de dominació, al fi del qual saberen venjar be las tristas jornadas de Luis XIV ab las victorias contra Napoleon I.

Un altre jorn Castella vegé ab mals ulls que la guanyavan en esplendor y riquesa y considerá que molta part de culpa'n tenia ella de la nostra superioritat per protegir á sa manera nostra industria, mentres que'ls seus fills no tenian altre mal de cap que, com á sangoneras, xuclar la sanch del pressupost veyent que nosaltres ab honrada satisfacció nos feyam richs ab lo trevall, obrí las fronteras nacionals é invitá als demés pobles pera que buydessin aquí los seus magatséms, de géneros mes baratos. ¿Com corresponguerem á tal injuria? Alsant una Exposició Universal, per la que'l mon sencer va cubrirnos de gloria y renom.

Mes aquest acte brau en los moments de mes postració, ha airat de tal manera á nostra germanastra que avuy traidorament ha enfonzat lo punyal assessi dret al mateix cor de Catalunya pera matar sa legislació especial, fentnos castellans per la ley, imposantnos las sevas ma-

teixas costums, potser ab la creencia de que ab ellas arribaríam á sa inactivitat y sa pobresa.

¿Es aquest lo progrés y llibertat tan bescantats pels polítichs? Será sens dupte el progrés del cranch.

¿De qué serví la revolució francesa entronisant la llibertat si avuy ja volen enterrarla á Espanya?

¿De qué serví la tan gloriosa setembrina ab tots los drets individuals concedits, si als 20 anys se'ns obliga á repartir los subors de nostre front, no com volém nosaltres, sino com vol un ministre?

¿Tením, donchs, que permetre que se'ns robi la última joya que'ns queda y que tanta sanch feu bessar als nostres avis? ¡No, mil vegadas no!

Trevallém tots units, demaném lo que es ben nostre, y, si se'ns imposa'l que no'ns agrada protestém. Diguém ben alt que sols mentres no's pugui destruhir la ominosa lley serém castellans. y que treballarém animosos pera restablir nostre Poder legislatiu y'l nostre Dret Civil.

Mentrestant, oblidant nostres divisions polítiques causa de nostra ruina, agrupemnos baix la bandera de Sant Jordi, com la pollada acut sota las alas de la lloca, y fins que siga l'hora d'esclatar la tempesta, cridém ab totas nostras forsas los sagrats mots de ¡Visca Catalunya! ¡Viscan nostras llibertats! ¡Visca nostre Dret Civil!

HE DIT.

CONSISTORI DELS JOCHS FLORALS DE BARCELONA

Llista de las composicions rebudas en Secretaria fins al dia de la fetxa

(Continuació)

Número 51. *L'última pena*. Perdó!—Número 52. *A l'escriptora* *María Josepha Masanés*. Ilustre.—Número 53. *L'odi y l'amor*. ¡Victoria!—Número 54. *A María, Celeste regina de la nostra patria*. Catalunya es de María.—Número 55. *La cançó dels ferrers*. ¡Cors de ferre!—Número 56. *Contrast*. Ditxosos.—Número 57. *La cercavila*. Costums de Palamós.—Número 58. *A un nen*. Bonitas.—Número 59. *A toth d'esquella*. Màrtirs del treball.—Número 60. *Ripoll*. Bressol de la patria.—Número 61. *La cançó del sabatè*. Sabatè de pega, etc.—Número 62. *A nostres pares un recort*. L'han volguda tirá á terra, may ho han pogut lograr. (J. Pepratz).—Número 63. *Himne nacional de Catalunya*. Pau y llibertat.—Número 64. *La margaridoya*. Jo 'm moro d'amors, si ab amors no m'aconso lan.—Número 65. *La caputza*. Blanca, polida, somrisent, blenada. (T. Llorente).—Número 66. *Himne á Catalunya*. Joventut! Joventut! oh, flama ardenta! don'ayre á mos pul-

mons. (B. Bassegoda.)—Número 67. *Trench d' auba*. Revivalla.—Número 68. *La gran fatxada de la Sçeu de Barcelona*. Lamentacions, etc.—Número 69. *Arnau á Adalaysa*. Amour, le seul peché qué vaille qu'on se damne. F. Gautier.—Número 70. *Pa de casa*. Deu n' hi dó.—Número 71. *Los mártirs catalans*. Fides.—Número 72. *De mí á tu*. L' experiencia....—Número 73. *La Verge de la Mercé*. Honorificentia populi nostri.—Número 74. *Lo Fill del Sol*. ¡Salut!—Número 75. *Una passada d' amor*. Cançons.—Número 76. *Lo compte Petit*. Lo bressol de ma infantesa—¿com se diu y com se deya? etc.—Número 77. *Hymne catalá*. Avant; visca la terra.—Número 78. *Los Angels de Nadal*. Naixer per patir.—Número 79. *Amorossa*. Recorts.—Número 80. *Flour de Véuno*. Válgam Deu! (Poemet).—Número 81. *Lo confesor*. (Girona-1409).—Número 82. *Avant y enrera*. Deus non irridetur.—Número 83. *¡Pobre llengua!* Si haig d' aborritte que se 'm tanque 'l Cel. (Ad. Blanch).—Número 84. *Patria*. Foch.—Número 85. *Corcor*.—Número 86. *Lo Rey Sabi*, 1435-1436.—Número 87. *Joguina*. Amor.—Número 88. *Lo riu encantat*. Amor, circulus, est bonus, etc. (Hieroteo).—Número 89. *Missatge*. ¡En nom del Rey!—Número 90. *Lo Retaula*.—Número 91. *Génessis social*. Amor te llama y á mayores glorias. (L. de Argensola).—Número 92. *Al monastir de Ripoll*. Deu y Patria.—Número 93. *Josepha Massanés*. Cántans ¡ay! sa darrera hora, etc. (J. Verdaguer).—Número 94. *Conquesta de Barcelona*. Possim aut Barchinona tuos fere, etc.—Número 95. *Bodas de Fel*.—Número 96. *Prim*. Ni sols vuit pams de miserable terra, etc.—Número 97. *¡Catalunya y avant!* (Himne patriótic de la nació catalana).—Número 98. *Lo Bon pastor*. Ego sum pastor bonus.—Número 99. *A Deu*. Quia tu es, Deus, fortitudo mea.—Número 100. *Escolla!* Veu del catalanisme.—Número 101. *Simil*. Ni mes ni menos.—Número 102. *Clar y catalá*. Al pá, pá y al vi, vi.—Número 103. *La veu del cor*. A la ma tinch un tresor, etc.—Número 104. *Dos amors*. Llegendá del sigle xv.—Número 105. *Lo Desterrat*. Desterrat, lluny de la patria qué faré sino plorar?—Número 106. *Cant de l' esposa que va en busca del espós*. Perque, dígas t' has marxat etc.—Número 107. *Lou Papaioun e la Viculeto*.—Número 108. *La voto*. Tau travaiha pouhin, per se pausa, rousin.—Número 109. *Impressions á Murú!* Del cor al cor.—Número 110. *Qué? Pàtria, fides, amor*.—Número 111. *Lo Rosselló á sas germanos, Catalunya, Valencia y Mallorca*. Cant de germanó.—Número 112. *La Primavera*. ¡Quín espectacle tan bell!—Número 113. *Lo Conqueridor*. A rescatar les catives, María guiaume vos, etc. (J. Verdaguer).—Número 114. *Salvos fac, servos tuos*. Salm 69.—Número 115. *Recorts de Na María Josepha Massanés*. Y aquesta boca que canta, etc. (M. J. Massanés).—Número 116. *Los estudiants de Tolosa*. Mireu si 'n causan las ninas, mireu si 'n causan de dany.—Número 117. *La tria*. Tots iguals.—Número 118. *Lo somni d' una verge*. ¡Estava de Deu!—Número 119. *¡Mare!* Qui te mare...—Número 120. *¿Qué es amor?* Jesucrist.—Número 121. *Al Progrés*. Avant.—Número 122. *Catalunya al Africa*. Gestes modernes.—Número 123. *Lo Dret de la terra*. ⁴....Prima quia sum leo.... (Phedrus).—Número 124. *Un perfil de la patria*. ¡Avant! ¡Avant!—Número 125. *Lo toch de penediment*. Quants n' hi hauria!...—Número 126. *A Montjuich*. Patria.—Número 127. *L' amor dels amors*. Del últim poeta l' últim cant d' amor. (A. Blanch).—Número 128. *La primera comunió*. Número 129. *L' hereu Passigaina*. No'l cregueu pas may de res, etc.—Número 130. *Llegendá de la creu*. Fé.

Lo que 's fa públich pera coneixement dels interesats, advertint que las composicions número 94 *Conquesta de Barcelona* y 119 *¡Mare!* no poden entrar en concurs per faltar á la condició d'esser anónimas que fixa 'l cartell de primer de Janer.

Barcelona, 25 de Mars de 1889.—P. A. del C., lo Secretari, *Bonaventura Bassegoda*.

Vetaquí la composició á que 'ns referíam en l'avis *Observació Important* de nostre darrer número extraordinari; comparin nostres llegidors aquest text, original del autor, ab la lletra del exemplar desfigurat que publicarem fa quinze días, y podrán notar entre un y altre las notables modificacions que introduhí en ella persona extranya á aquest periódich. Quedi en son lloch lo bon nom del autor.

DEVANT LA ESTÁTUA D' EN CASANOVA

(Escrita en un moment de just despit)

Los fells girant del llibre de la historia
lo poble que ara ardit ha despertat,
evocant de sos héroes la memoria
alsarlos del oblit ha decretat,

y com de llurs sepulcres redressantse,
en estátuas de bronze convertits
al cim dels pedestals van aixecantse
saludantlos sos fills enorgullits.

No sé perquè, sovint, mon pas m' enmena,
á remembrá aprop d' ells un nou recort,
de Casanova enfront, recort de pena
veyentlo caure allí ferit de mort.

La ennoblida gramalla que 'l cabria
ja maymés de la Patria abrich será,
la gloriosa bandera que estrenyia
ja maymés lliure al vent onejará.

Aixís jo, contemplantlo, suspirava
l' altre jorn devant seu, de dolor prés,
y á sa boca, veyent com espirava,
li enviava del cor un ardent bes;

Quan sentint aprop meu gent forastera,
descendents d' aquells viis, per lo parlar,
un, mofantsen y rient, á sa manera,
"mira aquest demana aygua", vá exclamar.

¡Oh butxins duas voltas, de la vida
que 'ns roben y de l' honra que va al fang,
d' aquest Martri, l' imatge benehida,
ab la boca entre-oberta, així escarnida,
no demana aygua, que demana sang!

AGUSTÍ VALLS y VICENS

PROTESTA *llegida y aprobada en la Reunió general de socis del Centre Catalá de Capellades.*

Senyors: cumplint un deber ineludible, la Junta d' aquest centre ha determinat reunir á tots los socis pera donarvos compte d' un fet funest, una casi aberració de la inteligen-

cia humana, nascuda de las enlayradas regions del poder, que amenassa á Catalunya ab la mort mes crudel, mil voltas mes esgarrafadora que la mor del cos; la mort de nostras tradicions, usos y costums; la mort, en un sol mot, de tot lo que constituheix lo verdader caràcter catalá.

Sembla impossible que en ple sigle dinou, en lo sigle del progrés, que 's diu, hi hagi qui 's proposi convertir en esclava á la regió mes noble, mes treballadora y també mes escarnida d' Espanya.

Com sino bastés lo recort de las mil ocasions en que 'l geni catalá sapigué rompre las cadenas de la mes repugnant esclavitut ab verdader heroisme; com si res representés davant la Historia la noble sanch per catalans bessada en épocas que fora ociós recordarvos, puig que tots las teniu ben grabadas en vostra memoria y de qual fruyt mes que nosaltres los de Castella se 'n aprofitaren; com si res fos lo malestar que 'ns han sembrat en totas las classes socials y en totas las industrias, ab los funestos tractats de comers; com si, en fi, no restés encara viu lo recort del sarcasme ab que 'ns tractaren quan, en respectuós Missatje, demanarem á S. M. la Reyna regent lo que Catalunya vol, porque li pertoca, com si aixó no constituís un núcleo prou prenyat d' escarnis á nosaltres inferits, tractan ara de castellanisarnos, d' enderrocar l' edifici sempre venerat de nostras lleys, de nostras tradicions, usos y costums, á quina conservació devém, sens dubte, la relativa prosperitat de la familia catalana comparada ab la d' altres provincias espanyolas.

Lo Códich Civil del senyor Alonso Martínez es la espasa de Damocles suspesa sobre nostras testas; que quan cayga, que dú trassas d' esser prompte, quedarà del tot destruhit lo mes preciós llegat de nostres avis.

Y menos mal encara si nostre sacrifici afavorís á provincias germanas; emperó, no es aixís; com si 'l dimoni hagués pres part en la confecció del nou Códich, á tots los espanyols se 'ns arruina y á tots nos espera lo mes horripilant malestar.

No vol fer aquesta Junta esment de que s' ha faltat obertament á la ley de bases que pera la confecció d' un Códich aprobaren las Corts de 1888, una de las quals era la de conservar los drets y legislacions forals; tampoch es nostre desitj senyalar los centenars d' articles defectuosos en diferents conceptes del nou Códich; tan sols, per alló de que un botó basta pera mostra, creu un deber donar á coneixer l' article 15, lo mes enutjador, lo quín, sens dubte, mes despertarà en vosaltres lo despit envers la obra del senyor Alonso Martínez.

Serán segons dit article considerats castellans y per lo tant haurán de regirse per sas lleys.

Primer. Tots los nascuts fora de Catalunya, encare que sos pares sian catalans.

Segon. Tots los catalans que son pare ó mare hagi nascut fora de Catalunya.

Tercer. Tots los catalans que hagin estat avehinats fora de Catalunya allí ahont no hi hagi lo dret foral.

Cuart. Los que essent fills de mare catalana 's casin ab un que no ho sia ó essentho hagi estat avehinat durant dos anys allá ahont s' apliqui 'l dret anomenat comú.

Quint. Los que han nascut á Catalunya no essentho sos pares ó que essentho hagin estat avehinats durant dos anys fora d' ella.

Sisé. Los fills de pare catalá sino ho es sa mare, ó be si aquesta la ley no li considera per qualsevol causa.

¿No vos sembla que hauría sigut mes curt y mes clar dir: "Unicament serán considerats catalans los nascuts en Catalunya, fills de pares catalans que may hagin passat las filas del Principat?," Fins ab aixó han de demostrar los castellans lo molt que 'ls plau gastar paraulas en va.

Tal es l' obra que acaba d' aprobar lo Senat sens tenir en compte per res la conveniencia y eloqüent refutació del docte jurisconsult senyor Durán y Bas.

De mica en mica, y ja que may de grat, per forsa nos posarán las cadenas d' esclau, porque no poguém mourens sens la voluntat de nostres duenyos.

L' imperi de la forsa domina al de la rahó.

Tením la trampa parada, la veyém de lluny y no 'ns queda cap mes remey que caurehi.

A la atmósfera moral de Catalunya, sanitosa sempre van á barrejarhi la corrupta de Castella.

Protestém de tals abusos, puig res mes nos resta, ab tota la energia de catalá esperant lo dia de reparar las faltas y errors dels extranyes, que Deu vulla siga próxim.

La Junta del Centre Catalá.

Capellades 17 Mars de 1889.

RESTAURACIÓ DEL MONASTIR DE RIPOLL

JUNTA DE SABADELL

Llista de las quantitats suscritas fins al present pera atendre á la restauració del famós Cenobi, gloria de Catalunya.

	<i>Pessetas</i>
<i>Suma anterior</i>	3117 50
Plácit Vilarrubias	2
Josepha Viada	2
Feliu Vilarrubias.	2
Eulalia Vilarrubias	1
Francisco Gotzens	3
Antonia Gotzens de Gotzens	3
Antonia Gotzens de Vilarrubias	2
Francisco Vilarrubias y Gotzens.	1
Feliu Vilarrubias y Gotzens.	1
Salvador Vilarrubias y Gotzens	1
Magdalena Geis.	1
Rosa Flaqué	1
Joseph Vilarrubias	2
Margarida Riera de Vilarrubias	2
Anton Vilarrubias y Riera	1
Feliu Vilarrubias y Riera	1
Pepeta Vilarrubias y Riera.	1
Pau Vilarrubias y Viada	1
Joseph Ametlla, Pbre	2
Gabriel Ballvé, Pbre	2 50
Jocond Juliachs, Pbre	5
Salvador Vila y Vilaplana	15
"Al Arte Cristiano."	4
	3174 50

(Continuad.)

SECCIÓ DE ANUNCIS

CURSOS DE INGLÉS Y FRANCÉS

baix la direcció del professor inglés THOMAS ROSSER

INGLÉS.—Tots 'ls dilluns, dimecres y divendras á las 8 de 'l vespre.

FRANCÉS.—'Ls dimars, dijous y dissabtes á las 8 de 'l matí, y 'ls dilluns, dimecres y divendres á las 2 de la tarde.

Pera informes dirigirse al Professor: Travesía de la Rambla, 16.